

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

Orhan Agirdag

tegen

Humo, Humo.be en Sauviller

Met twee mails van 19 en 26 oktober 2016 dient de heer Orhan Agirdag een klacht in tegen Humo, Humo.be en journalist Raf Sauviller. Aanleiding is een artikel van 18 oktober 2016 onder de titel *De vele valkuilen voor Islamvorsers. 'Tendentieuze vragen en gefrustreerde extremisten'*. Hoofdredacteur Jörgen Oosterwaal en journalist Raf Sauviller antwoorden met een mail van 27 december 2016, waarop Orhan Agirdag reageert met een mail van 26 januari 2017. Jörgen Oosterwaal bezorgt nog een bijkomende repliek op 24 februari 2017, waarop Orhan Agirdag niet meer reageert.

Een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 27 maart 2017. Orhan Agirdag woonde de hoorzitting bij, en ook Jörgen Oosterwaal was aanwezig.

DE FEITEN

Het artikel gaat over de kritiek van Orhan Agirdag, professor sociologie aan de universiteiten van Leuven en Amsterdam, op een enquête van Humo en VTM onder moslims. Dat onderzoek kreeg kritiek, en het artikel noemt Agirdag één van de aanjagers van de hetze. De journalist trekt een parallel met vroegere kritiek van Agirdag op Ruud Koopmans, een andere socioloog uit Amsterdam. Hij schrijft dat de kritiek van Agirdag op Koopmans niet veel met wetenschap te maken heeft en dat hij vooral uitpakt met niet wetenschappelijke bezwaren om het werk van Koopmans onderuit te halen, door hem in het extreemrechtse en racistische kamp te duwen. Volgens het artikel gebruikt Agirdag dezelfde technieken bij zijn kritiek op de Humo-enquête.

Humo laat Ruud Koopmans aan het woord, die zegt dat het soort kritiek dat Agirdag levert uitsluitend bedoeld is om de 'misinformereren'.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klager noemt het artikel een aanval tegen zijn persoon zonder dat Humo hem een kans heeft gegeven om te reageren. Hij neemt het niet dat Humo schrijft dat hij met niet wetenschappelijke argumenten een hetze voert tegen de enquête van Humo en VTM. Dat zijn zeer zware beschuldigingen voor een wetenschapper. Daarom vindt klager dat Humo hem minstens om een reactie had moeten vragen.

Klager zegt dat Humo zijn kritiek op de islam-enquête en op het onderzoek van Ruud Koopmans verkeerd interpreteert. In een eerste reactie heeft hij vragen gesteld op Twitter en op zijn blog kritiek geuit op de vraagstelling van de enquête die via een open URL beschikbaar was. Die blog is overgenomen door De Wereld Morgen. Vervolgens heeft een collega van hem de technische fiche van het onderzoek opgevraagd bij Humo, en heeft hij zijn kritiek samen met twee collega's geüpdatet en geuit in De Standaard. Dat gebeurde allemaal

op basis van wetenschappelijke argumenten. Klager zegt dat hij zo vijf wetenschappelijke kritieken kan opnoemen tegen de islam-enquête van Humo.

Aangezien ze hun kritiek met drie wetenschappers samen uitten, vraagt klager zich ook af waarom Humo alleen hem viseert en aanjager van de hetze noemt.

Volgens klager zijn feiten en opinie in het artikel niet van elkaar te onderscheiden en bevat het artikel onjuistheden. Het klopt niet dat hij anderen probeert te stigmatiseren door hen van racisme en rechts-extremisme te betichten. Dat is lasterlijk ten opzichte van zijn wetenschappelijke objectiviteit, zegt klager.

Klager vraagt zich af waarom Humo zijn afkomst vermeldt. Het artikel noemt hem een Belgische socioloog van Turkse afkomst en haalt zijn afkomst aan als een doorslaggevende factor, terwijl dat irrelevant is. Het is de gewoonte om bij academici hun titel te vermelden, maar niet hun afkomst, geloof of ras. Overigens publiceert klager veel meer over onderwijs dan over Islam.

Klager vindt het ten slotte ongehoord dat de journalist, nadat zijn klacht was ingediend bij de Raad voor de Journalistiek, op intimiderende toon over de klachtprocedure heeft gebeld naar de rector van de KU Leuven, terwijl hij zelf nooit is gecontacteerd door de journalist.

Humo spreekt van de omgekeerde wereld en zegt dat het klager zelf had moeten dagen in plaats van omgekeerd. Klager is met de voeten vooruit in de aanval gegaan tegen de islam-enquête, zonder vooraf contact te nemen en zonder de technische fiche van het onderzoek na te kijken. Hij noemde het onderzoek op DeWereldMorgen.be meteen bullshit.

Humo aanvaardt het verwijt dat de moslim-enquête onwetenschappelijk is niet, en heeft zich daartegen verdedigd. Het noemt de argumenten van klager onwetenschappelijk en zegt dat het zijn kritieken op de moslim-enquête perfect kan weerleggen.

De journalist zag een patroon in de argumentatie van klager, die altijd in zijn pen kruipt bij onderzoek over moslims. Die mag dan ook niet verbaasd zijn als dat aan de kaak gesteld wordt met een artikel, dat niet meer bevat dan citaten uit eerdere interviews van klager en een interview met Ruud Koopmans.

Humo noemt klager overigens niet 'de' aanjager van de hetze tegen het onderzoek, maar 'één van de aanjagers'. Maar terwijl een collega van klager de technische fiche over het onderzoek opvroeg om zijn kritiek te uiten, heeft klager dat niet gedaan. De collega's met wie klager zijn kritiek uitte in De Standaard, gebruikten op sociale media ook niet dezelfde taal als klager.

Over wederhoor of wederwoord zegt Humo dat het niet naar klager hoefde te bellen om te vragen wat hij van de islam-enquête vond, omdat het zijn standpunt kende door zijn uitlatingen in andere (sociale) media. Bovendien had klager perfect kunnen reageren op het artikel, maar hij heeft dat nooit gevraagd. Als hij dat wel gedaan had, had Humo hem met plezier laten reageren.

De vermelding van de afkomst van klager is een gangbare journalistieke praktijk. Het is journalistieke informatie en heeft niets te maken met stigmatisering of racisme. Het wetenschappelijk werk en de actualiteitsbijdragen van klager in de media gaan bovendien hoofdzakelijk over thema's als integratie, discriminatie, sociale achterstand, gelijke (onderwijs)kansen, taalachterstand, enz. Nagenoeg elk van zijn bijdragen gaat over de islam.

Ten slotte wijst Humo erop dat de journalist naar de rector van de KU Leuven heeft gebeld om te vragen wat hij vond over de uitlatingen van klager tegenover collega's. Dat heeft niet tot een artikel geleid, wat niet ongewoon is. Niet elk telefoongesprek leidt tot een artikel.

BESLISSING

Klager en Humo argumenteren heen en weer over het wetenschappelijke karakter van de moslim-enquête. Dat valt buiten de opdracht en de bevoegdheid van de Raad voor de Journalistiek, en de Raad doet er geen uitspraak over.

Het artikel neemt de kritiek van klager op de Humo-enquête en op ander sociologisch onderzoek onder moslims op de korrel, wat journalistiek geoorloofd is, te meer omdat klager reeds betrokken was in een polemiek over de Humo-enquête in verschillende andere media. Maar tegelijk uit de journalist zelf ernstige kritiek op klager als wetenschapper, waar hij schrijft dat zijn argumenten niet veel met wetenschap te maken hebben en dat hij vooral niet-wetenschappelijke bezwaren en gratuite opmerkingen gebruikt om het werk van zijn collega Koopmans onderuit te halen, wat voor een wetenschapper zware beroepsfouten zijn. Die passages trekken de professionele integriteit van klager ernstig in twijfel. Ze vormen de basis en zetten de toon voor het hele artikel. Overeenkomstig artikel 20 van de code was het daarom aangewezen om klager vóór publicatie van het artikel om wederhoor te vragen. Artikel 20 vraagt wederhoor wanneer een journalist zelf ernstige beschuldigingen uit die de eer en de goede naam betreffen, in dit geval de goede naam van klager als wetenschapper.

Wat de vermelding van de Turkse afkomst van klager betreft, is de Raad van oordeel dat er geen sprake is van stigmatisering zoals bepaald in artikel 27 van de code.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht is deels gegrond, met name wat het recht op wederhoor betreft.

Brussel, 20 april 2017